

Riktlinje för samverkan mellan Individ- och familjeomsorgen och Barn- och elevhälsan samt förskola och skola

Dokumenttyp:	Riktlinje
Darienummer:	2019-000053
Beslutande:	Socialnämnd 2019-04-08 § 65 Barn- och utbildningsnämnd 2019-01-14 § 7
Antaget:	SN 2019-04-08 § 65 BUN 2019-01-14 § 7
Gäller fr.o.m.	2019-05-01
Gäller t.o.m.	Tillsvidare
Dokumentet gäller för:	Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen
Dokumentansvar:	Barn- och elevhälsochef och enhetschef för Individ- och familjeomsorg

Inledning

Detta dokument avser att beskriva samverkan mellan Individ- och familjeomsorgen och Barn- och elevhälsan samt förskola och skola. Nedan benämns dessa som samverkansparter.

Samhället har ett gemensamt ansvar för att barn och unga ska ha goda livsvillkor och levnadsförhållanden. FN:s konvention om barns rättigheter ger varje barn rätt till bästa uppnåeliga hälsa, rätt till sjukvård och rehabilitering, är en viktig utgångspunkt. Likaså den nationella folkhälsopolitikens mål och målområden. Samverkan behövs på nationell, regional och lokal nivå för att välfärdens stödfunktioner ska fungera som stöd för barn, ungdomar och deras familjer. De olika samhällsnivåerna behöver lösa olika slags uppgifter för att hela systemet ska fungera på bästa sätt.

Förhållanden under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för den påverkbara fysiska och psykiska hälsan. Barn och unga som får en bra start i livet med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras tidiga utveckling, inläring och hälsa har en mer stabil grund att stå på och i förlängningen bättre hälsa och självkänsla under hela livet. Det är därför av vikt att kommunens verksamhet samverkar för att främja alla barn och ungas hälsa. En hög ambition måste upprätthållas under hela uppväxten för att kunna realisera strävan om att ge alla barn en god start i livet. Enligt gällande lagstiftning ska samverkan ske mellan kommunens olika verksamheter i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Personal inom Barn- och elevhälsa, förskola och skolan har god kännedom om barns levnadsvillkor och kan därför i ett tidigt skede identifiera om ett barn far illa. De har ett lagstadgat ansvar att ta kontakt med Individ- och familjeomsorg när misstanke finns om att ett barn far illa. Barn definieras här som personer under 18 år.

En god samverkan mellan Barn- och elevhälsan, förskola, skola och Individ- och familjeomsorgen förutsätter att personalen har kännedom om den lagstiftning som ligger till grund för respektive myndighets beslutsfattande och uppdrag.

Föräldrars ansvar

Föräldrabalken innehåller grundläggande regler om förhållandet mellan barn och föräldrar. Barn har enligt föräldrabalken rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barn skall behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling. I en övergripande bestämmelse, med koppling till barnkonventionens grundprinciper, slås fast att barnets bästa skall komma i främsta rummet vid alla beslut som rör vårdnad, boende och umgänge. När beslut fattas skall hänsyn tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad.

Den som har vårdnaden om ett barn, oftast föräldrarna, har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och skall se till att barnets behov av omvårdnad m.m. blir tillgodosedda.

Vårdnadshavare ansvarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till dess ålder, utveckling och övriga omständigheter och bevakar att barnet får tillfredsställande försörjning och utbildning. I skollagen (2010) kapitel 7 § 20 finns specificerat vårdnadshavarens ansvar för barnets skolgång "den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn skall se till att barnet fullgör sin skolplikt".

 D.G.

Samhällets ansvar

Barn och unga behöver trygga och kärleksfulla föräldrar och vuxna som har förmåga att se och möta deras individuella behov. Att vara förälder är inte lätt och i vissa situationer eller när barnen har särskilda behov kan uppgiften bli särskilt svår. För det lilla barnet är möjlighet att knyta an till en vuxen nödvändigt för utvecklingen men även tonåringen har behov av vuxenstöd. Att tillförsäkra barn en god uppväxt genom att möjliggöra för föräldrar och vuxna att möta barnens behov är en god investering i hälsa. Är föräldrarna eller de vuxna osäkra och behöver stöd och hjälp i sin roll kan välfärdens stödfunktioner behövas exempelvis Barn- och elevhälsan och Individ- och familjeomsorgen. Det är viktigt att uppmärksamma vad barnkonvention slår fast, att familjen måste ges bistånd och skydd, ansvaret för det ligger på samhället. Utifrån barnets perspektiv skall därför familjen få det bistånd och det skydd den behöver för att kunna ge barnet kärlek och en god uppföstran.

Barn- och elevhälsan, förskolan och skolans ansvar

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan skall vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare (Skollagen 2010, 1 kap 4§).

I Skollagen (2010, 3 kap) regleras hur arbetet ska ske om elever riskerar att inte nå kunskapskraven, detta kan ske genom extra anpassningen eller särskilt stöd. Extra anpassning kan ske inom ramen av undervisningen, särskilt stöd kan ske utifrån omfattning och längd såväl inom som utanför ramen av undervisningen.

Individ- och familjeomsorgens ansvar

Individ- och familjeomsorgen har enligt lag det yttersta ansvaret för att barn och ungdomar ska få det stöd och hjälp som de behöver. Individ- och familjeomsorgens yttersta ansvar att förhindra att barn utvecklas ogynnsamt fräntar inte andra myndigheter - förskolan, skolan och hälso- och sjukvården, att inom ramen för sina åligganden svara för verksamheter som syftar till att främja personlig och social utveckling hos barn och motverka social utslagning eller marginalisering. Individ- och familjeomsorgens uppmärksamhet ska i första hand riktas till barn som löper risk att skadas till hälsa eller utveckling, d v s barn som far illa.

För att kunna fullfölja sina skyldigheter är Individ- och familjeomsorgen beroende av sina samverkanspartners, där Barn- och elevhälsan samt förskola och skola är några av dem. Personal inom Barn- och elevhälsa samt förskola och skola har kunskap om hur barn fungerar i lärmiljön, på fritiden och om deras hemförhållanden. Detta är mycket viktig och nödvändig information för Individ- och familjeomsorgen vid sociala utredningar om vilka insatser som är lämpliga till skydd och stöd till enskilda barn och ungdomar. Enligt socialtjänstlagens mål skall barnperspektivet (SoL 11 kap 2 §) särskilt beaktas när åtgärder rör barn, med hänsyn till vad barnets bästa kräver.

Handwritten signature: N. G.

Samverkan

Det är bättre, både för människor och ekonomi, att förebygga problem tidigt. Alternativet, att göra sena omfattande insatser, är inte bra för någon. Tidiga insatser kräver ett långsiktigt perspektiv och samverkan mellan olika aktörer i samhället exempelvis skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Samverkan är inte ett mål i sig, utan ett medel för att uppnå målet.

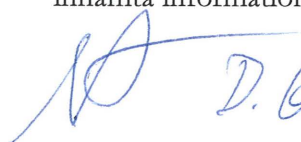
Individ- och familjeomsorgens grunduppdrag ligger i pyramidens övre två delar.

Barn- och elevhälsan samt förskola och skolans grunduppdrag ligger i pyramidens alla delar.

Kontinuerlig kunskapsöverföring om varandras verksamheter är en grundläggande byggsten för att förbättra samverkan i individärenden och på grupp-nivå. Återkommande möten är viktiga för att informera varandra om resurser, begränsningar och planer och för att diskutera det gemensamma ansvarsområdet.

Samverkan för barn och ungdomar sker mellan samverkansparterna enligt nedan och beskrivs vidare i rutiner vid behov.

- En styrgrupp bestående av Barn-och elevhälsochef, chef för Individ- och familjeomsorgen, samordnare för familjecentralen, förste socialsekreterare samt folkhälsostrategen, sammanträder fyra gånger per år för att planera samverkan av det gemensamma hälsofrämjande och förebyggande arbetet, såväl på grupp-som individnivå.
- Möte mellan personal från Barn- och elevhälsan och Individ- och familjeomsorgen som syftar till att orientera sig inom varandras verksamheter samt att planera/genomföra aktiviteter utifrån nuläget sker en till två gånger per termin.
- Parterna bör samverka kring framtagande och revidering av rutiner som berör båda parter verksamhetsområden.
- Individ- och familjeomsorgen informerar personal inom Barn- och elevhälsan samt förskola och på respektive skolenhet en gång per år om sitt arbete (konsultation, rådgivning, egen ansökan, anmälan och vad som händer efter anmälan, återkoppling mm).
- Samverkansparterna kan kontakta varandra för rådgivning och konsultation. Detta ska ske utan att det enskilda barnets namn lämnas ut. Syftet med samtalet kan vara att klargöra huruvida skolan har anmälningskyldighet i ett enskilt fall eller inte. Lämnas barnets namn och/eller personnummer ut till personal vid Individ- och familjeomsorgen är det en anmälan.
- Personal inom Barn- och elevhälsan samt förskola och skola bjuder in handläggare från Individ- och familjeomsorgen efter samtycke från föräldrar (använd för ändamålet avsedd blankett) till Barnens bästa möte respektive Åtgärds-möte.
- Utifrån barn- och elevperspektivet kan personal inom respektive verksamhet, efter samtycke från vårdnadshavare (använd för ändamålet avsedd blankett), bjuda in annan berörd profession till Samordnad Individuell Plan (SIP).
- Barn- och ungdomssamordnare är länken mellan samverkansparterna när det gäller att inhämta information till barnavårdsutredningar via konsultationsdokument.

 D.G.

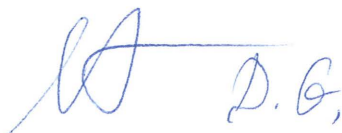
Anmälningsskyldighet och tjänstemannaansvar

I Socialtjänstlagen 14 kap 1 § står följande att läsa:

1. "Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa:
myndigheter vars verksamhet berör barn och unga,
2. andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten, Kriminalvården, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen,
3. anställda hos sådana myndigheter som avses i 1 och 2, och
4. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga eller inom annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område.

De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet. Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i första stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd. Om anmälan från Barnombudsmannen gäller bestämmelserna i 7 § lagen (1993:335) om Barnombudsman. Lag (2015:982)."

Detta innebär i korthet att det i anmälningsskyldigheten ingår att myndigheter, befattningshavare (även nämndledamöter) och andra yrkesverksamma med barn och ungdom är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredningar av barns behov av skydd. Detta innebär också att den som har misstankar om att ett barn eller en ungdom far illa i skolan, i hemmet eller på fritiden, oavsett vad oron eller misstankarna gäller, såsom fysisk eller psykisk misshandel, sexuellt utnyttjande, missbruk, kriminalitet eller annan social utsatthet eller misär, utan dröjsmål bör anmäla detta till socialtjänsten (blankett orosanmälan).

D. G.

